HVEI
TLAMAHVIÇOLTICA
OMONEXITI IN ILHVICAC TLATOCA
CIHVAPILLI
SANTA MARIA,
ITOTLAÇONANTZIN
GVADALVPE IN NICAN HVEI ALTEPE-
NAHVAC MEXICO ITOCAYOCAN TEPEYACAC.

Impresso con licencia en MEXICO: en la Imprenta de Iuan Ruyz.
Año de 1649.

LICENCIA.

EN LA CIVDAD DE MEXICO A onze de Enero de mil y seiscientos y quarenta y nueue años. El Señor Doctor D. Pedro de Barrientos Lomelin, Tesorero en la Santa Iglesia Cathedral desta Ciudad, Prouisor, y Vicario General de este Arçobispado, &c. Auiendo visto el parecer del Padre Balthasar Gonçalez de la Compañia de IESVS. que es el de la foxa antes desta, y lo pedido por el Licenciado Luys Lasso de la Vega, Cura Vicario de la Hermita de Nuestra Señora de Guadalupe, extramuros desta dicha Ciudad: Dixo que daua, y diò licencia à qualquiera de los Impressores della, para que puedan imprimir el tratado de la Historia, y origen de la Santa Imagen de Nuestra Señora de Guadalupe, en lengua Mexicana, y assi lo proueyò, y firmò.

Doctor Don Pedro de Barrientos.

Ante mi Francisco de Bermeo, Notario Publico.

PARECER DEL P. BALTHASAR GONÇALEZ
de la Compañia de IESVS.

[*]

POR mandado del Señor Doctor Don Pedro de Barrientos Lomelin Comiſſario del Tribunal de la Santa Cruzada, Teſorero deſta Santa Cathedral de Mexico, Prouiſor, y Vicario General de ſu Arçobiſpado: he viſto la milagroſa aparicion de la Imagen de la Virgen Santiſſima Madre de Dios, y Señora Nueſtra (q̃ ſe venera en ſu Hermita, y Santuario de Guadalupe.) que en proprio, y elegante Idioma Mexicano, pretende dar à la Imprenta el Bachiller Luys Laſſo de la Vega, Capellan, y Vicario de dicho Santuario. Hallo eſtà ajuſtada à lo que por tradicion, y anales ſe ſabe del hecho, y por que ſerà muy util, y prouechoſa para aviuar la deuocion en los tibios, y engendrarla de nueuo en los que ignorantes viuen del miſterioſo origen deſte celeſtial retrato de la Reyna del cielo, y porque no hallo coſa que ſe oponga à la verdad, y miſterios de nueſtra Santa Fee, merece el encendido, y affectuoſo zelo, al mayor culto, y veneracion del Santuario que es à ſu cargo del autor, ſe le dè la licencia que pide: aſsi lo ſiento, y lo firmè de mi nombre en eſte Seminario de Naturales del Señor San Gregorio, en 9. de Enero de 1649. Años.

Balthaſar Gonçalez.

ILHVICAC TLATÓCA

ÇIHVAPILLE, ÇEMIHCAC ICHPOCHTZINTLÉ

in tiTlaçòmahuiz Nantzin in Dios.

[✻]

MAÇIHVI càmo nolhuil àmo nomàcehual inic nonecuitlahuil mochiuh inmo Teopantzin, in motlaçò Caltzin in oncan tictomahuiztililiticate izçenquizca mahuiztililoni, in mixiptlatzin, ca ye oticmottilìtzino inic onimitznomaquili, onimitznohuenchihuilili in noyollo niman inìquac ononcalaquico in motlaçòchantzinco. Auh inic çenca noconelehuia, noçenyollo ica nic nemilia, inmotequipanolocatzin, inmomahuiztililocatzin, ca tepitzin ic nocon nextia in onocontlilàn, onoconìcuilo nahuatlàtolcopa in motlamahuiçoltzin: macamo quen xicmochihuili inmixtzin, in moyecyollòtzin, çayè xicmopaccaçelili inic nomaçehuallàtolli.

a oc hualca oticmochihuili inmotetlaçòtlaliztzin inic itlatolcopa oticmonochili, oticmonotzaltìtzino inicno maçehualtzintli initech itilmàtzin, ?ayatzin xochahuiacatlapallotica, otimocopintzino, otimìcuilòtzino, inic àmo mitzmotlànehuiliz; yequene inic quicaquiz, quimoyolloti in mìyotzin, inmotlanequiliztzin. Auh inic tiuhcatzintli nimitznottilia in càmo ticmotlàyel ittilia in nepapan tlaca intlàtol, in yetiquinmonotzaltìtzinoa, auh ca çenca ic otiquinmoyollapanili inic omitzmiximachilìque, omitzmotepantlatocatìtzinòque izçennohuian tlalticpac. Ca ye yèhuatl inonech yoleuh, inonech yolchicauh inic nahuatlàtolcopa onocon ìcuilo in çenca huei motlamahuiçoltzin inic otimoteittilìtzino, ihuan inic oticmotemaquilitia inmixiptlatzin in nicā motlaçòchantzincoTepeyacac ma oncā quittacan in maçehualtzitzintin, ma intlàtoltica quimatican inixquich inimpanpa oticmochihuili motetlaçòtlaliztzin, izçenca ic òpolihca in cahuitl ihiuhcatiliz, ihuan inquenmoehiuh. Auh ca ocno centlamantli inic oniyoleuh inic oniyolchicauh nahuatlàtolcopa nocon ìcuiloz in motlamahuiçoltzin, auh ca yèhuatl in quimittalhuitzinoa inmotlaçòtzin in motetequipanòcatzin S. Buenaventura, ca in huei, in mahuiçahuiqui, inhuècapaniuhqui itlamahuiçoltzin toTecuiyo Dios, nepapan tlàtoltica inmìcuiloz inic quittazque, inic quimahuiçozq̄ inixquichtin nepapan tlalticpactlaca; Iniuh mochiuh inìquac

cuanh.

quauhnepanolcitech momiquilitzino in motlaçòconetzin, ca iquale-
pactzinco èlamātlàtoltica huapaltitech omicuilo inic zontequililo-
catzin, inic quittazq̄, quimahuiçozq̄ nepapā tlàtoltica innepapā tlaca
izçenquizcahuei, izçē quizcahuècapaniuhqui, mahuiçoloni itetlaçò-
tlaliztzin inic Cruztitech imiquizticatzinco oquinnomaquixtili iz-
çemanahuac tlaca. Auh ca no cencahuey, cenca huècapaniuhqui,
cenca mahuiçoloni in mixiptlatzin in hueltèhuatzin momaticatzin-
co oticmotlapilaquili, oticmicuilhui intechpatzinco ticmonequil-
titzinoa titotzàtziliizque intimopilhuantzitzin, ihuice in nican
tlaca macehualtzitzintin in otiquinmortitìtzino. Ic ipampa ma ne-
papan tlàtoltica micuilo inic mochintin innepapan tlàtoltica mo
notza quittazque, quimatizquè inmomahuizçotzin, ihuan in çenca
huey motlamahuiçoltzin inin pampa oticmochihuili.

Auh intla nelli iuhqui, ca notehuan tèhuatzin intloc, inna-
huac timehuiltìticatca, initlamachtiltzitzinhuan inmotlaçòconetzin
in iquac impantzinco ohualmohuititzino in Espiritu santo, iniuh-
fol. 1. quin tlexochnenepiltzintli ohualmocueptzinòtia inic çeçeme quin-
motlaçòmacatzinoc inic oquinmomachtili, inic oquinmaquili in
ixquich in nepapan tlàtolli inicçen nohuian cemanahuac omote-
machtilito, oquinnotecaquiztililito inixquich initlamahuiçoltzin in
oquimochihuili in motlaçòconetzin auh ca tehuatzin otiquinmo-
yollalilìticatca, otiquinmoyolchicahuilìticatca in iquac on; auh in
motlaìtlanilìztzin, inmonemaçohualizetzin, in motlatlauhtilizetzin
ca icoticmìcihuilcili, ca ic oticmonochilìtzino ininpantzinco ohual-
mohuititzino in teotl Dios Espiritu santo, in huel mopampatzinco
oquinmomacatzinoc. Ma çan noiuhcatzintli inic nopan ximehui-
titzino ma nomàcehualti ini tlexoch nenepiltzin inic nocontlilanaz
nahuatlàtolcopa in çenca huei inmotlamahuiçoltzin inic otiquin-
mottitìtzino icnomaçehualtzitzintin, yequene inic çenca huey tla-
mahuiçoltica otiquinmomaquilitia imixiptlayotzin, auh intla mo-
tepalehuilizticatzinco itlà ononhuelit ca, maxcatzin, ca motlatqui-
tzin, ma xicmopaccacelili. Auh ca çan ixquich in, inic yc mocxi-
tlantzinco nonnotlalchitlaça in nimocnomaçehualtzin.

Bachiller Luys Lasso de la Vega.

✠

NICAN MOPOHVA,

MOTECPANA INQVENIN YANCVICAN HVEITLAMAHVIÇOLTICA

MONEXITI INÇENQVIZCA ICHPOCHTLI SANCTA MARIA DIOS YNANTZIN TOÇIHVAPILLATOCATZIN, IN ONCAN TEPEYACAC MOTENEHVA GVADALVPE.

Acattopa quimottititzino çe maçehualtzintli itoca Iuan Diego; Auh çatepan monexitiinitlaçò Ixiptlatzin ynixpan yancuican Obiſpo D. Fray Iuan de Sumarraga. Ihuan inixquich tlamahuiçolli ye quimochihuilia.—

YE iuh màtlac xihuitl in opehualoc in atl intepetl Mèxico, ynyeomoman in mitl, in chimalli, in ye nohuian ontlamatcamani in ahuàcan, intepehuàcan; in macaçan yeopeuh, yexotla, ye cueponi intlaneltoquiliztli, inixmachocatzin inipalnemohuani nelli Teotl DIOS. In huel ìquac inipan Xihuitl mil y quinientos, y treinta y vno, quiniuh iquezquilhuioc in metztli Diziembre mochiuh oncatca çe maçehualtzintli,

tzintli, ic notlàpaltzintli itoca catca Iuan Diego, iuh mìtoa ompa chane catca in Quauhtitlan, auh inica Teoyotl oc mochompa pohuia in Tlatilolco, auh Sabado, catca huel oc yohuatzinco, qui hual tepotztocaya in Teoyotl, yhuan ininetititlaniz; auh in àçico ininahuac tepetzintli initocayòcan Tepeyacac yetlatlalcliipahua, concac inicpac tepetzintli cuicoa, yuhquin nepapan tlaçototomecuica, cacahuani inintozqui, iuhquin quinànanquilia Tepetl, huelçenca ceyolquimà, tehuellamachti inin cuic, quiçenpinahuia in coyoltotol, intzinitzcan, ihuan ynocçequin tlaçòtotome ic cuica: quimotztimoquetz in Iuan Diego quimòlhui cuix nolhuil, cuix nomàçehual inyeniccaqui? àço çannictemiqui? àço çanniccochitlehua, çanin yenicà, canin yeninotta, cuix yeoncan in inquìtotehuaque huehuetque tachtohuan, tocòcolhuan inxochitlalpan intonacatlalpan? cuix yeoncan in inilhuicatlalpan? ompa on itztìcaya inicpac tepetzintli intonatiuh iquiçayanpa in ompa hualquiztia inilhuica tlaçòcuicatl, auh inoyuh çeuhtiquiz in cuicatl in onocactimoman in yè equicaqui hualnotzalo inicpac tepetzintli, quilhuia Iuantzin Iuan Diegotzin; miman çayeèmotlapaloa inic ompa yaz incanin notzalo, àquen mochihua yni yollo, manoçe itla ic miçahuia, yeçe huel paqui mohuellamachtia, qui tlècahuita intepetzintli, ompa itzta incàpa hualnotzaloc, auh inye àçitiuh inicpac tepetzintli, inye oquimottili çe çihuapilli oncan moquerzinòticaç, quihualmonochili inic onyaz ininahuactzinco; auh in oyuh àcito inixpantzinco, cenca quimomahuiçalhui inquenin huellaçenpanahuia inicçenquizca malhuizticatzintli, initlaquentzin iuhquin tonatiuh icmotonameyotia inicpetlaca; auh intetl, intexcalli inic itechmoquetza, inic çaimina ini tlanexyotzin yuhqui intlaçò chalchihuitl, maquiztli; inic neci yuhquin ayauh coçamalocuecueyoca

intlalli; auh inmizquitl, ynnòpalli, ihuan occèqui repa, panxiuhtotontin oncan mochìchihuani yuhquin quetzalitztli, yuhqui inteoxihuiti ini atlapallo icneci; auh ini quauhyo, ini huitzyo, ini àhuayo yuhqui incoztic teocuitlatl icpepetlaca. Ixpàtzinco mopechtecac, quicac iniyotzin, ini tlàtoltzin inhuelçenca tehuellamachti, inhueltecpiltic yuhqui inquimoçòçonahuilia, quimotlatlaçotilia, quimolhuili, tlaxiccaqui no xocoyouh Iuantzin campa intimohuica? auh inyèhuatl quimonanquililiNoteouiyoe, Çihuapillè Nochpochtzinè ca ompa nonàçiz mochantzinco Mexico Tlatiloico, nocon tepotztoca inteoyotl, intechmomaquilia, intechmomachtilia inixiptlahuan intlacatl inTotecuiyo, inteteopixcahuan. Niman yeic quimononochilia, quimixpatilia initlaçòtlanequiliztzin, quimolhuilia, Maxicmati, mahuelyuhye inmoyollo no xocoyouh canèhuatl inniçequizca çemicac ichpochtli Sancta Maria inninantzin inhuellielli Teotl Dios inipalnemohuani, inteyocoyani, in Tloque Nahuaque, in Ilhuicahua in Tlalticpaque, huelnicnequi, cenca ni'quelehuià inic nican nechquechilizque noteocaltzin inoncan nic nextiz, nicpantlaçaz, nictemacaz in ixquich notetlaçotaliz, noteicnoyttaliz, innotepalehuiliz, innotemanahuiliz, canel nèhuatl in na moicnohuàcanantzin intèhuatl ihuan in ixquichtin inic nican tlalpan ançepantlace, ihuan in occequin nepapantlaca noteslaçotlacahuan in notechmotzatzilia, innech tèmoa innotech motemachilia, ca oncan niquincaquiliz inin choquiz, inin tlaocol inic nicyectiliz, nic pàtiz inixquich nepapan in netolinìliz, intonehuiz, in chichinaquiliz. Auh inic huelneltiz in nic nemilia in innoteicno ytztaliz ma xiauh in ompa ini tecpãchan in Mexico Obiſpo, auhtiquilhuiz inquenin nèhua tlamitztitlani nic ticyxpantiz inquenin huelçenca nicelehuia inic ina nican nechcalti nechquechili ininan in

tlalmantli no teocal;huelmochtlcpohuiliz inixquich in otiquittac, oticmahuiçò, ihuan intlein oticcac; auhma yuhye inmoyollo cahuel nictlaçòcamatiz,auhcanıquixtlahuaz, ca icnimitz cuiltonoz,nimitztlamachtiz,yhua miec oncan ticmàçehuaz ic nicquepcayotiz ynmoclahuiliz inmotlatequipanoliz inic ticnemilitiuh intlein ic nimitztitlani: ôcayeoticcac noxocoyouh ynnìiyo innotlàtol maximohuicatiuh ma ixquich motlàpal xicmochihuili. Auh niman ic ixpantzinco onmo pechtecac quimolhuili no tecuiyoè,çihuapillè caye ni yauh innic neltiliz, inmiyòtzin, inmotlàtoltzîn, ma ocnimitznotlalcahuili innimocno maçehual. Niman ic hualtemoc inic quineltilitiuh ini neticlaniz connamiquîco incuep òtli huallamelahua Mexico.

In oàcico itic altepetl, niman ic tlamelauh ini Tecpan tlantzinco Obiſpo inhuelyancoican hualmohuicac Teopixca tlàtohuani itocatzin catca,D. Fray Iuan de Sumarraga S. Franciſco Teopixqui. Auh in oàcito niman ic moyèyecoa inic quimottiliz, quîntlatlauhtia initetlayecolticahuan, initlannencahuan inic conittotihue, yeachi huècauhtica inconnotzaco, in ye omoclanahuatili in Tlàtohuani Obiſpo inic calaquiz. Auh inoncalac niman ixpantzinco motlanquaquetz, mopechtecac, niman ye ic quimixpantilia quimopohuililia ynìyotzin ynitlàtoltzin ilhuicac çihuapilli, ini neticlaniz: no ihuan quimolhuilia inixquich oquimahuiçò, in oquittac, in oquicac. Auh in oquicac inmochi itlatol,inetitlaniz iuhquin àmo çenca monelchiuhtzino, quimonanquilili, quimolhuili nopiltzè ma occeppa tihuallaz,oc ihuian nimitzcaquiz, hueloc itzinècan niquittaz, nic nemiliz intlein ic otihualla inmotlanequiliz, inmotlaelehuiliz. Hualquiz tlaocoxtihuitz, inic àmo nimam oneltic inineticlaniz.

Niman hualmoquep izça ye iquac ipan çemilhuitl

niman oncā huallamelauh inicpac tepetzintli, auh ipantzinco àçito in ilhuicac çihuapillī izçan ye oncan incanin acattopa quimottili, quimochialitica; auh in oiuhquīmottili ixpantzinco mopechtecac motlalchitlaz quimolhuili, notecuiyoè, tlacatlè, çihuapillè, no xocoyohuè, Nochpochtzinè caonihuia in ompa otinech motitlanili, ca onicneltilito in mityotzin in motlàtoltzin maçihui in ohuihuitica in onicalac inompa iyeyan teopixca Tlatohuani, ca oniquittac, ca oixpan nītlali in mityotzin in motlàtoltzin in yuh otinech monànahuatili, onech pacca celi, auh ôquiyec cac yece inic onech nanquili, yuh qûin àmo iyollo ômàcic, àmo monelchihua, onechilhui occeppa tihuallaz, oc ihuiyan nimitzcaquiz, huel oc itznècan niquittaz intlein ic otihualla motlayelehuiliz, motlanequiliz. Huelitech oniquittac inyuh onech nanquili camomati inmoteocaltzin ticmonequiltia mitzmo chihuililizq̄ nican àçoçan nèhuatl nic yòyocoya, acaçomo motencopatzinco; caçenca nimitznotlatlauhtilia notecuiyoè, çihuapillè Nochpochtzinè manoçoàca çemo intlaçò pipiltin inixmacho, inixtilò, in mahuiztilò itechxicmocahuili inquitquiz, yn quihuicaz in mityotzin, yn motlàtoltzin, inic neltocoz, canel nicnotlapaltzintli, cam mecapalli, cani cacaxtli, cani cuitlapilli, canatlapalli, canitco cam nimamaloni, càmo no nènemian, càmo nonequetzayan inompa tinech mihualia Nochpochtzinè, No xocoyohuè, Tlacatlè, çihuapillè, ma xinech motlapòpolihuili nic tequipachoz in mixtzin, in moyollotzin, ipan niyaz, ipan nihuetziz inmoçomatzin, inmoqualantzin Tlacatlè Notecuiyoè. Quimonanquilili izçenquizca mahuiz ichpochtzintli tlaxiccaqui no xocoyouh mahuel iuhye inmoyollo càmo tlaçotin innotetlayecolticahuan innotitlanhuan, inhuel intech nic cahuaz inquitquiz q̄in nityo, innotlàtol, inquineltilizque in notlanequiliz:

yece huel iuhmonequi inic hueltèhuatl ic tinemiz, ipan ti tlàtoz, huelmomatica neltiz mochihuaz, innoçializ, innotlanequiliz; auh huelnimitz tlatlauhtia no xococyoah, yhuan nimitztlaquauh nahuatia cahuel occeppa ciaz in moztla tiquittatiuh in Obiſpo auh nopampa xic nèmachti, huel yuh xic caquiti innoçializ, innotlanequiliz, inic quineltiliz inquichihuaz noteòcal niquitlanilia, yhuanhueloceppa xiquilhui inquenin huelnèhuatl ni çemicac ichipochtli Sancta Maria in ninantzin Teotl Dios in ompa nimitztitlani. Auh in Iuan Diego quimonanquiſtili, quimolhuili notecuiyoè, çihuapillè, Nochpochtzinè macamo nic tequipacho in mixtzin, in moyollotzin ca huelnoçenyollocacopa nonyaz noconneltiliztiuh inmiiyotzin inmotlàtoltzin canimàn àmo nic nocacahualtia, manoçe nic tecococamati in òtli canon yaz canoconchihuatiuh in motlanequiliztzin, çan huelye in àçocàmo niyeccacòz; intlanoce yeonicacoc àcaçomo nineltocoz, ca tel moztla ye teotlac inye oncalaqui tonatiuh, nic cuepaquiuh inmiiyotzin inmotlàtoltzin intlein ic nech nanquiliz in Teopixcatlatohuani, caye nimitznotlalcahuilia no xococyohuè. Nochpochtzinè tlacatlè, çihuapillè, ma oc ximoçehuitzino, niman ic ya inichan moçehuito.

Auh inimoztlayoc Domingo huel oc yohuatzinco tlàtlayohuatoc ompahualquiz inichan huallamelauh in Tlatilolco, quimattihuitz in Teoyotl, ihuan inic tèpohualoz: nimanyè inicquittaz Teopixca tlàtohuani; auli àço yeipan màtlactli hora inôneçencahualoc inic omocac Miſſa, ihuan otepohualoc ic hual xin inich quich maçehualli; auh in yèhuatl Iuan Diego niman ic yà ini tecpanchantzinco in Tlàtohuani Obiſpo, auh in ô àcito ixquichitlàpal quichiuh inic quimottiliz, auh huel ohuètica in occeppa quimottili, icxitlantzinco motlanquaquetzchoca, tlaiceoya iaicquimononochilia, inicquimix-

pantililia inilyotzin, initlàtolizin in ilhuicac çihuapilli, inic àço çanen neltocoz inin netitlaniz ipi tlanequilizt zin çenquizca ichpochtli, inic quimochihuililizque, inic quimo quechililizque initeòcaltzin incanin omotlatenehuili incanin quimonequiltia. Auh in Tlatohuani Obiſpo huel miac tlamantli inic quitlàtlani, quitlatemoli, inic huel iyollomàciz, campa inquimottili, quenamèca tzintli huel mochquimopohuilili in Tlàtohuani Obiſpo. Auh maçihui innuel mochquimo melahuilili in yuhcatzintli, ihuan inixquich oquittac, oquimahuiçò incahuelyuh neci ca yèhuatzin izçenquizca Ichpochtzintli ini tlaçòmahuiz nanzin in to Temaquixticatzin to Tecuiyolesu Chriſto; yece àmo niman ic omonelchiuh quitto ca àmo çan ica itlàtol, itlaitlaniliz mochihuaz moneltiliz intlein quètlani, cahuel oc itlàinezca monequi inic huel neltocoz inquenin huel yèhuatzin quimotitlanilia inilhuicac çihuapilli. Auh in ô yuh quicac in Iuan Diego quimolhuili in Obiſpo tlacatlè, tlatohuaniè maxic mottili catlèhuatl yez inin ezca tic mitlanililia, caniman niyaz nic nitlanililiçiuh in ilhuicac cihuapilli onech hualmotitlanili. Auh in ôquittac in Obiſpo cahuelmonelchihua caniman àtle ic meleltia, motzotzona niman ic quilhua: Auh ir yehuitz niman ic quimonahuatili quezqui inichan tlaca inhuel intechmotlacanequi, quihual tepotztocazque huelquipìpiazque campa in yauh, ihuan aquin con itta con notza. Tel iqh mochiuh auh in Iuan Diego niman ic huallamelauh, quitocac in cuepòtli, auh inquihual tepotztocaya oncan atlauhtli quiça inahuac tepeyacac quauhpantitlan quipoloco, manelocnohuian tlatemèque aoccan quittaque, çanyuh hualmoquepquè, àmo çaniyo inic omoxixiuhtlatito, no ihuan ic oquimelelti, oquinqualancacuiti: yuhqui nonotzato in Tlàtohuani Obiſpo quitlahuellalilique inic àmo quineltocaz, quilhuiq inic

çan conmoztlacahuilia, çan quipìpiqui in tleinquihualmolhuilia, ànoce çan oquî temic, çan oquî cochi:tleuh intleia quimolhuilia intlein quimitlanililia: auh huelyuh quîmolhuique intla occeppa huallaz, mocuepaz, oncan quitzitzquizque, ihuan chicahuac quitlatzacuiltizque inic aocmo çeppa iztlacatiz, tèquamanaz.

In imoztlayoc Lunes inìquac qui huicazquia in Iuan Diego in itla inezca inic neltocoz, aocmo ohualmocuepa: yetca inìquac àçito înichan ce ìtla catca itoca Iuan Bernardino oitech motlali in cocoliztli, huel tlanauhtoc, oc quitici nochilito, oc ipan tlàto, yece aocmo inman yehuelotlanauh: auh in yeyohuac quitlatlauhti ini Tla in oc yohuatzinco, octlàtlayohuatoc hual quiçaz, quimonochiliquiuh in oncan Tlatilolco çemeinteopixque inic mohuicaz, quimoyolçuitilitiuh, ihuan quimoçencahuilitiuh, yè ica cahuelyuhca ini yollo caye inman, caye oncan inic mîquiz ca aoc mehùaz aocmo pàtiz.

Auh in Martes huel oc tlàtlayohuatoc in ompahualquiz ichan in Iuan Diego inquimonochiliz teopixqui in ompa Tlatilolco, auh in ye àçitihuitz inahuac teperzintli tepeyacac inicxitlan quiztica òtli tonatiuh icalaquianpa inoncan yeppa quiçani, quito intlaçan nic melahua òtli manen nech hualmottilitiizçihuapilli ca yeppa nech motzicalhuiz inic nic huiqnliz tlanezcayotl inteopixca tlàtohuani inyuh onech monànahuatili; maoctechcahua in tonetequipachol, maoc nicno nochilitihuetzi in teopixqui motolinia innotlàtzin àmo çaqnimothialitoc. Niman ic contlacolhui intepetl itzallan ontlècoc yenepa centlanal Tonatiuh yquiçayanpa quiçato inic ìçiuhca acitiuh Mexico inic àmo quimotzicalhuiz in ilhuicac çihuapilli inmomati ca inompa ic otlacolo ca àhuelquimottiliz, inhuelnohuiampa motztilitica: Quittac queniu hualmotemohui icpac intepetzintli ompahualmotzti-

Iitoc in ompa yeppa conmottilianí, con monamiquillco ininacaztlan tepetl, conmoyacatzacuililico, quimolhuili Auh noxocoyouh, campa in tiyauh? campa intitztiuh Auh in yèhuatl cuix achi ic mellelmà? cuix noçe pinahuac? cuix noçe ic mìçahui, momauhtia ixpantzinco mopechtecac, quimotlàpalhui, quimolhuilì, nochpochtzinè, noxocoyohuè, çihuapillè maximopaquiltitie quen otimixtonalti? cuix ticmohuelmachitia in motlaçònacayotzin noTecuiyoè, nopiltzintzinè; nictequipachoz in mixtzin in moyollòtzin, maxicmomachiltitzino nochpochtzinè, ca huellanauhtoc çe momaçehualtzin noTlahuei cocoliztli initech omotlali ca yeppa ic momiquiliz, auh oc noniçiuhtiuh in mochantzinco Mexìco noconnonochiliz çemè initlaçòhuan toTecuiyo intoTeopixcahuã, conmo yolcuitilitiuh, ihuã conmo çencahuilitiuh, canel yè inic otitlacatque, intic chiaco intomiquiztequiuh. Auh intla onocon neltilito, caniman mican occeppa nihualnocuepaz, inic non yaz noconitquiz, in miiyotzin in motlàtoltzin Tlacatlè, Nochpochtzinè, maxinechmotlapopolhuili, maoc ixquich ica xinechmopaccaiyohuilti càmo ic nimitznoquelhuiaz noxocoyohuè, nopiltzintzinè, ca niman moztla niquiztihuetziquiuh. Auh in oyuhquimocaquiti itlàtol in Iuan Diego quimonanquilili in ienohuàcaçenquizca ichpochtzintli: Maxiccaquì ma huel yuh ye in moyollo noxocoyouh macatletlein mitzmauhti, mitztequipacho, macamo quen mochihua in mix in moyollo, macamo xiquimacaci in cocoliztli, manoçe oc itlà cocoliztli, cococ teòpouhqui, cuix àmo nican nicà nimoNantzin? cuix àmo noçehuallotitlan, nècauhyotitlan in ticà? cuix àmo nèhuatl in nimopaccayeliz? cuix àmo nocuixanco, nomamalhuazco inticà? cuix oc itlà in motech monequì? macamo oc itlà mitztequipacho, mutz àmana, macamo mitztequipacho inicocoliz moTlà-

tzin càmo ic miquiz in axcan itechca; ma huel yuh ye in moyollo ca yeopàtiz: (Auh ca niman huel ìquac pàtic ini Tlàtzin iniuh çatepan machiztic.) Auh in Iuan Diego in oyuhquitac inityotzin, initlàtoltzin inilhuicac çihuapilli, huel cenca ic omoyollali, huel ic pachiuh ini yollo. Auh quimotlatlauhtili inic maçayè quimotitlanili inic quittatiuh in Tlàtohuani Obiſpo in quitquiliz itlà inezca, ini neltica, inic quineltocaz. Auh in ilhuicac çihuapilli niman ic quimonahuatilì, inic ontlècoz in icpac tepetzintli, inoncan canin yeppa conmottiliaya; quimolhuili xitlèco noxocoyouh in icpac in tepetzintli, auh in canin otinech ittac, ihuan onimitznànahuati oncan tiquittaz onoc nepapan xochitl, xictèrequi, xic nechico, xicçentlali, niman xic hualtemohui, nican nixpan xic hualhuica. Auh in Iuan Diego niman ic quitlècahui in tepetzintli, auh in oàcito icpac, çenca quimahuiçò inixquich onoc, xotlatoc, cuepontoç in nepapan Caxtillan tlaçòxochitl, in ayamo imochiuhyan; ca nel huel ìquac in motlàpaltilia izcetl: huel çenca àhuiaxtoc, iuhqui in tlaçò epyollòtli inic yohual àhuachyòtoc; niman ic peuh in quitètequi, huel moch quinechico, quicuixanten. Auh in oncan icpac tepetzintli ca niman àtle xochitl inimochiuhyan, catexcalla, netzolla, huihuitztla, nòpalla, mizquitla; auh intla xiuhtotontin mochichihuani inìquac inipan metztli Diziembre ca moch qui quà, qui pòpolohua izçetl. Auh ca niman ic hualtemoc, quihualmotquilili inilhuicac çihuapilli in nepapan xochitl oquitètequito, auh in oyuh quimottili imaticatzinco conmocuili; niman ye ceçeppa itnexanco quihualmotemili, quimolhuili, nonocoyouh ininnepapan xochitl yèhuatl intlaneltiliz, in nezcayotl intic huiquiliz in Obiſpo, nopampa tiquilhuiz ma ic quitta in notlanequiliz, ihuã ic quineltiliz in notlanequiliz, in noçializ. Auh in tèhuatl intinotitlan

ca huel motech netlacaneconi; auh huel nimitztlaquauh nahuatia çan huel icel ixpan Obispo tic çohuaz in motilmà, ihuan tic nextiliz intlein tic huica: auh huel moch tiepohuiliz, tiquilhuiz inquenin onimitznahuatì iniç, ti tlècoz inicpac tepetzintli intie tèrequitiuh Xochitl, ihuã inixquich otiquittac, otic mahuiçò, inic huel ticyollòyehuaz in Teopixca Tlàtohuani; inic niman ipan tlàtoz inic mochihuaz, moquetzaz in no Teòcal oniquiltanili. Auh in ocõmonànahuatili in ilhuicac çihuapilli quihualtocac in cuepòtli Mexìco huallamelahua, ye pactihuitz, ye yuh yetihuitz ini yollo ca yecquiçaquiuh, qui yec itquiz, huel quimo cuitlahuitihuitz intlein icuixanco yetihuitz inmanen itlàquimacauh, quimo tlamachtitihuitz iniàhuiça innepapan tlaçò xochitl.

In oàçico itecpan chan Obispo connamiquito ini calpixcauh, ihuan çecequin itlan nencahuan intlàtoca Teopixqui, auh quintlatlauhti inic maquimolhuilican inquenin quimottilizne qui; yece ayac cemè quinec, àmo conmo caccanèque, àço yè inic huel oc yohuatzinco; auh ànoce inic yequiximatì, çaquintequipachoa inic imixtlan pilcatinemì, yhuan yeoquinnonotzque inimic nihuã inqui polotò inìquac quitepotztocaque. Huel huècauh tica inotlàtol chixticatca, auh inoquittaq, yehuelhuècauhtica inoncan ìcac motololtitìcac, tlatenmattìcac in àço norzaloz, ihuan iniuhquinmà itlà quihual itqui qui cuixanotìcac; niman yeic itech on àcique inic quittilizque tlein quihuicatz inic in yollo pachihuiz. Auh inoquittac in Iuan Diego ca niman àhuelquintlatiliz intlein quihuicatz, ca ic quitolinizque, quitetopehuazque noçe ic quimictizque tepiton quihualnexti, ca xochitl; auh in yuh quittaque, camoch Caxtillan nepapan xochitl, ihuan incàmo imochiuh yan inìquac, huel cenca qui mahuiçòque; ihuan inquenin huel cença çeltic inic cueponqui, iniç

àhuiyac, inic mahuiztic: auh quelèhuique inic quezqui-
tetl conanazq̃, quiquixtilizque; auh huel expa mochiuh q̃
inic motlàpalòque concuizquia; niman àhuelmochiuhq̃,
yèica inìquac qui quizquizquia aocmo huel xochitl in-
quittaya çan tuhquimà tlàcuilolli, noce tlàmachtli, no-
cetlàtzontli initech quittaya Tilmàtli. Niman ic quimol-
huilito in Tlàtohuani Obiſpo, intlein oquittaque, ihuan
inquenin quimottiliznequi in maçehualtzintli yeizqui-
pa huallalauh, ihuan in yehuel huècauh in yeicoço oncã
eiatlàtol ehixtoc, inic quimottiliznequi. Auh in Tlàto-
huani Obiſpo in oyuhquimocaquiti niman ipan ya ini
yollotzin ca yèhuatl ini neltica inic iyollotzin màçiz,
inic quimo neltililiz intlein ic nemì tlacatzintli: niman
motlanahuatili inic niman calaquiz, quimottiliz; auh in
ocalac ixpantzinco mopechtecac iniuh yeppa quichi-
huani; auh occeppa quimotlapohuilìlì in ixquich oquit-
tac. in oquimahuiçò, ihuan ini netitlaniz: quimolhuili
Notecuiyoè Tlàtohuaniè caye onic chiuh, caye onic nel-
tilì in yuh otinech monahuatili, ca huelyuh onic nol-
huilito in tlacatl in noTecuiyo inilhuicac Çihuapilli Şan-
ta MARIA in Teotl Dios itlaçònantzin, intic mìtlania
intlanezcayotl inic hueltinech moneltoquitiz, inic tic-
mochihuililiz ini Teòcaltzin inoncan mitz mìtlanililia,
tiemoquechiliz; auh cahuel yuh onic nolhuili, inonimitz-
nomaquili in notlàtol inic nimitz hualnohuiquililiz in
itlà inezca ini neltica initlanequiliztzin inic nomac otic-
mocahuili. Auh ca oquimohuelcaquiti in miìyotzin, in
motlàtoltzin; auh oquimo paccaçelili intic mìtlania, in
itlà inezca ineltica inic mochihuaz, moneltiliz initlane-
quiliztzin: auh yè in in axcan oc yohuatzinco onechmo-
nahuatili inic occeppa nimitz nottiliquiuh; auh onic ni-
clanililì in itlà inezca inic nineltocoz, inyuh onech mol-
huili nech momaquiliz; auh caçan niman oquimoneltì-

lili, auh onech mihuali inicpac tepetzintli incanin yepa noconnottiliani inic ompa nictètequitiuh innepapan Caxtillan xochitl: auh in onictequitò, onic hualnohuiquililli in oncan tlatzintlan; auh ca imaticatzinco conmocuili, occeppa no cuixanco oconhualmotemililinic nimitznhualnotquililiz, inhueltèhuatzin nimitznomaquiliz maçihui incahuel nicmatia càmo imochiuhyã xochitl inicpac tepetzintli, ca çan tètexcalla, netzolla, huitztlà tenò palla, mizquitlà àmo ic oninotzotzon, àmo ic nomeyolloac innàcito inicpac tepetzintli innitlachix ca ye xochitlalpan, oncan conquiztoc inixquich nepapã tlaçò xochitl in Caxtillancayotl àhuach tonameyòtoc inic niman onic tètequito. Auh onechmolhuili inic ipampa nimitznomaquiliz; auh ca yeyuh nicneltilia inic oncan ticmottiliz in itlà nezcayotl inticmitlanilia, inic ticmoneltililiz initlanequiliztzin; ihuan inic neci ca neltiliztli in notlàtol, in nonetitlaniz: ca izca maxicmocelili; auh ca niman ic quihualçouh in iztac itilmà ic oqui cuixanotìcaca xochitl; auh in yuh hualtepeuh inixquich nepapan Caxtillan xochitl, niman oncan momachioti, neztiquiz initlaçò ixiptlatzin izçenquizca ichpochtli Santa MARIA Teotl Dios Inantzin inyuhcatzintli axcan moyetztica in oncan axcan mopixtzinotica initlaçòchantzinco ini Teòcaltzinco Tepeyacac motocayotia Guadalupe. Auh inoyuh quimottili in Tlàtohuani Obiſpo, ihuan in ixquichtin oncan catca motlanquaquetzque çenca quimahuiçòq, quimotztimoquetzque, tlaocoxquè, moyoltoneuhquè, yuhquin àco yà inin yollo inin tlalnamiquiliz: auh in tlàtohuani Obiſpo choquiztica, tlaocoyaliztica quimotlatlauhtili, quinitlanilili ini tlapopolhuililoca, inic àmo niman oquineltili, ini tlanequiliztzin ini ìyotzin initlàtoltzin. Auh in omoquetz, quihualton ini quechtlan ic ilpiticatca ini tlaquen ini tilmà Iuan Diego initech omo-

teoxicalioncan omomachiotìtzino inilhuicac çihuapilli. Auh niman ic quimo huiquili, ompa quimo tlalilito ini neteochihuayan: auh oc oncā oçemilhuiti in Iuan Diego inichantzinco Obiſpo oc quimotzcalhui, auh ini moztlayoc quilhuì çaque inic ticteittiriz incanin itlanequilizcan ilhuicac çihuapilli quimo quechililizque ini Teòcaltzin: niman ic tetlalhuiloc inic mochihuaz moquetzaz. Auh in Iuan Diego in oyuh qui te ititi in canin quimonahuatilì ilhuicac çihuapilli mo quetzaz iTeòcaltzin nimā ic tenahuati in oc onàciznequi inichan inic conittatiuh iniTlàtzin Iuan Bernardino inhuellanauhtec inìquac qui hual cauhtehuac çeme quinorzazquia Teopixque in oncā Tlatilolco inic quiyolcuitizquia, quiçencahuazquia; inquimolhuili ilhuicac çihuapilli in yeopàtic. Auh àmo çan içel quicauhque yaz, ca quihuicaque in ompa inichan; auh ino yuh àçito quittaque iniTlàtzin yehuel pactica niman àtle quicocoa, auh inyèhuatl cenca quimahuiçò inquenin imach hualhuico, ihuan çenca mahuiztililo, qui tlàtlani ini mach tleica inyuhqui chihualo, inçenca mahuiztililo: auh in yèhuatl quilhui inquenin ìquac ompa hualehuac inqui nochilizquia teopixqui in qui yolcuitiz, quiçencahuaz; inoncan tepeyacac quimottilitzino inilhuicac çihuapilli; auh quimotitlani in ompa Mexico inquittatiuh intlàtohuani Obiſpo inic oncā quimo caltiliz in tepeyacac. Auh quimolhuili inmacamo motequipachò inca yepactica; inic çenca moyollali: quilhui iniTlàtzin cayenelli canimā ìquac inquimopàtili, yhuā huel quimottili izçan no huelye iuhcatzintli iniuh quimottitìtzinoaya ini Mach; ihuan quimolhuilì in quenin yèhuatl oc oquimotlalanili Mexico in quittaz Obiſpo. Auh niano inìquac yèhuatl quittatiuh mahuelmoch ic quixpātiz quinonotzaz in tlein oquittac, ihuan inquenin tlamahuiçoltica oquimopàtili: auh mahuel yuh quimo

tocayotiliz, mahuel yuh motocayotitzinoz izçenquizca ichpochtzintli Santa M A R I A de Guadalupe ini tlaçò ixiptlatzin. Auh niman ic quihualhuicaque in Iuan Bernardino inixpan Tlàtohuani Obiſpo inqui nonotzaco inixpan tlaneltilico. Auh inehuan inimach Iuan Diego quin calloti inichan Obiſpo achi quezquilhuitl in oc ixquich ica mo quetzinò iTeòcaltzin tlàtoca çihuapilli in oncan Tepeyacac in canin quimottitili in Iuan Diego. Auh intlàtohuani Obiſpo quìquani ompa in Igleſia Mayor initlaçò Ixiptlatzin inilhuicac tlaçò çihuapilli, qui hualmoquixtili in ompa itecpan chan, ini neteochihuayan mo yetzticatca; inic mochi tlacatl quittaz, qui mahuiçoz ini tlaçò Ixiptlatzin. Auh huel çenmochi izçemaltepetl olin, inquihualmottiliaya, in quimahuiçoaya initlaçò ixiptlatzin, huallateomatia, quimo tlatlauhtiliaya; çenca quimahuiçoaya in quenin teotlamahuiçoltica inic omonexiti, inic nimâ mà aca tlalticpac tlacatl oquimìcuilhui ini tlaçò ixiptlayotzin.

In tilmàtzintli incolol catca in Iuan Diego ini techtlamahuiçoltica monexiti in ixiptlatzin ilhuicac çihuapilli ca Ayatzintli achi tilactic catca, ihuan tlayec ìquitilli yè ica ca iniquac in, in maçehualtzitzintin mochtin ayatl inin tlaquen inin Neoloìtzincatca, çanyèhuantin in Pipiltin in Teteuctin, yhuan in yaotìàcahuan in yamanqui in ichca tilmàtli ic mochìchihuaya, ic mololoaya in ayatl cayemomati ichtli i mochihua, initech quiça in metl: auh inin tlaçò ayatzintli initech monexiti in çenquizca ichpochtzintli to çihuapillatòcatzin ca ozçoritica yamanca icpatl inic ìtzontica, inic çaliuhtica; auh inic quauhtic ini tlaçò ixiptlayotzin initech ompehua ini xocpaltzin inic on àci iquayoliotzinco quipia chiquacemiztitl ihuan çe çihua iztitl; ini tlaçò xayacatzin tenquizca mahuiztic, tecpiltic achi yayactic, ini tlaçò

tlaẽtzin inic monexitia mocno matcatzintli, tel pantzinco mo ma nepanotzinotìcac, oncan hualpeuhtica ini pitzahuayantzinco: auh camò paltic ini nelpiayatzin, çan iyo in yeccampa icxitzin tepiton iquac neci ini caẽtzin nextic: inu nechìchihualtzin tlaztalehualtic inic neçi panipa; auh ini çeçehuallopan iuhquin chichiltic, inic nepapan xochitlàtlamàcho, izquixochi miminqui: auh nohuiã teocuitla tene; auh inic motzitzquìtica ini quechtlantzinco teocuitla yahualli tlilhuahuanqui inic tenmaẽca chiuhtica, inepantla cà Cruz. Auh ocno tlàtecpa hual sieti ocno çe itlaquentzin yamanqui iztac huel imàquechtlantzinco hual àaçitica, tenchayahuac. Auh in pani itlapachiuhcatzin ilhuica xoxiuhqui, huel ıquapantzinco onhualehua, àtle ic quitlapachoa ini xayacatzin, huel icxitlantzinco hualhuetzi achi nepantlà ic màpantzinotica: huelnohuian teocuitla teno, achi patlaẽtic inic tene; auh nohuian teocuitla çiçitlallo: auh in yenıochintin çiçitlaltin ompohualtin on chiquaçẽteme. Auh initzontecontzin yc iyeccan pantzinco inic mo tololtitìcac; auh ẽpantzinco manì teocuitla corona quaquahuitztic ipan ini tlapachiuhcatzin. Auh icxitlantzinco ca in metztli tlacpacp. initztìcac ini quaquauh, huel inepantlà in moquetzinòticac, auh no yuhneci huel no inepantlà in tonatiuh inic quimotoquilitìcac ini tonameyo nohuiampa quimo yahualhuìticac, huel macuilpoalli ini teocuitlapepetlaquillo, çequi huehueyac, cequi tepitoton, ihuan cuecuetlanqui. Auh huel màtlaẽtin omome in quiyahualoa ini xayacatzin, ihuan ini tzontecontzin, auh in ye nochi nenecoc ic huetzi ompohualli on màtlaẽtli ini tonameyotzin, ini pepetlaquillotzin; auh ini tlòtloc inic tlatlantica iten tilmàtli iztac mextli inquimo yahualhuìticac. Auh inin ytlaçò ixiptlatzin ihuan in yemochi ca çe Angel inipan tlacçatìcac, çan huel ipitzahuayan

tlantica inic neçi; auh inicxitlẽpa àtle neçi yuhquin mix-
tillan actica; inic ontlami initẽ tilmàtli itlapachiuhcatzin
ilhuicac çihuapilli, inicxitlampatzinco huel yectli inic
onhuehuetzi nohuian necoccampa quitzitzitzquiticac
Angel; auh ini neololol, ini nechichiuh chichiltic; auh
teocuitlatl iniquechtlan ic çaliuhtica; auh ini Atlapal ne-
papan quetzalli, nepapan ihuitl çoçouhticac, quihuicati-
cac ini màma Angel; auh inic neçi huel iuhqui in pacti-
cac motlamachticticac inic quimonapalhuitica in ilhuicac
Tlàtocaçihuapilli. —

NICAN MOTECPANA
IN IXQVICH TLAMAHVIÇOLLI YEQVIMO CHIHVILIA IN ILHVICAC ÇIHVAPILLI TOTLAÇONANTZIN GVADALVPE.

(✠)

HVel qui yacatì inìquac yancuican quimohuiquilique inompa tepeyacac in cyuh yecauh ini teò-caltzin, inixquich tlamahuiçolli quimochihuili. Cainìquac in, ca huel nohueychiuh intlayahualoliztli ic quimohuiquilique, çenquizque inixquichtin teopixque-catca ihuan in nepapan Caxtilteca in ye inmac catca al-tepetl, no ihuan inixquichtin Tlàtoque Pipiltin Mexica; ihuan in occequin nohuian altepehuãcan tlaca, huel tla-çencahualoc, inic yec tlachìchihualoc in nohuian ipan Cuepòtli inic hualquiztica Mexìco inic on àci Tepeya-cac in oncã omoquetz iTeocaltzin in ilhuicac çihuapilli. Huel miec inic oneahuiltiloc, inic pàpacoac, inic huì-loac; in cuepòtli huel tentihuia, ihuan in necoc campa atezcatl cahuel oc huècatlan catca àmo çan quexquich in maçehualli acalco huia cequin mìcalìtihuia, mo yao-nanamiquia. çeme yèhuan intlaminquè in mo Chichi-

ngeca chìchihuaya, achi huel contilini ini tlahnìtol, auh àmo inèmachpan quiztiquiz in mitl niman quimin çeme in oncan mocaltinenca quinalquixti iniquech niman oncan huetz: auh in oquittaque ca ye omomiquilì niman quimohuiquililique izcenquizca Ichpochtli toçihuapilìatòcatzin txpantzinco quitecatò, ini huayolque quimozàtzililia inic matlacahua yni yollotzin, ma quimozcalili, Auh in oyuh quihualcopinilìque in mitl, àmo çan iyo inquimozcalili, inquimoyolitili, no ihuan nimã pàtic in oncan ic nalquiz in mitl, ça ixquich mo cauhtiquiz ini nezca, inic calac, ihuan inic quiz in mitl: auh niman moquetztehuac, còtlatocti inic quimo pàpaquiltiliaya in ilhuicac çihuapilli; auh huelmochi tlacatl çenca tlamahuiçò; ihuan quimo yectenehuilìque izçenquizca ichpochtli ilhuicac çihuapilli Santa MARIA de Guadalupe; inquenin yequimonelililitinh ini tlàtoltzin inquimolhuili in Iuan Diego, inic çemìcac quinmopalehuiliz, quinmomanahuiliz in nican tlaca; ihuan in aquìque itechtzinco motzatzilizque. Auh yuhmìttoa inin tlacatzintli niman ìquac oncan mocauh initlaçò chantzinco in ilhuicac Tlaçòçihuapilli oncan quimotlàtlachpanililiaya ini teòcaltzin, inithualtzin ini quiahuactzin.

IN ìquac huey cocoliztli manca inipan xihuitl mill y quinientos y quarenta y quatro, in huellalpoliuh inipã huehuey Altepetl, çeçemilhuitl motocaya macuilpohualli Tlacatl nel conpanahuiaya; in oyuh quimottilique ini tlaçòhuan totecuiyo San Francisco Teopixque, in àmo çehui, in niman àtle quimopàchihuia, inye ahuil òtlatoca, in yemotlalcanahuilia, in yemotlalpolhuia inipal nemoani toTecuiyo: niman ipan motlàtoltìque inic tlayahualoloz, huiloaz in ompa Tepeyacac, intlaçò Teopixque quinmonechicalhuìque huel miactin in pipiltzitzintin, çihua, oquichtin inquin ye chiouacen xiuhtin,

inquin ye chicon xiuhtia mo mecahuitequàque inic yà tlayahualoliztli: oncan hualquiz in Tlatelolco Teopan, çemòtlica quimotzatzililitàque intoTecuiyo inic ma quimocnoyttili ini atzin, ini tepetzin, ma ye ixquich ini çomaltzin, ini qualantzin, maçà huel icatzinco, ipaparzinco initlaçò mahuizNantzin izçequizca ichpochtli, to çihuapillatòcatzin Santa MARIA de Guadalupe Tepeyacac: huel yuh àçito ini Teopà Chantzinco in ompa huelnicc tlatlatlauhtiliztli quimochihuilìque in Teopixque. Auh quimo nequilti in ipalnemohuani Dios in ica itepan tlàtoltzin, ini tlatlatlauhtiliztzin in icnohuàcatzintli, ini tlaçò mahuiznantzin niman çeuhta in cocoliztli, ini moztlayoc, aocmo miac tlacatl in omotocac; yequene ça cana ome, yei tlacatl inic çehuito cocoliztli.

IN oc ipeuhyan inquiniuh hual àçico tlaneltoquiliztli, in nican tlalpan in axcan motocayotia Nueua Eſpaña; huel ceuca miac inic quinmotlaçòtili, inic quinmopalehuili, inic quinmomanahuili in ilhuicac çihuapilli çenquizcaichpochtli Santa MARIA in nican tlaca inic huel quimomacazque, initech hualmopachozque intlaneltoquiliztli, inic quitelchiuhque, inic quiiyaque intlateotoquiliztli, inic omo tla pololtìtinemico in tlaltic pac, in tlayohuayan inmixtecomac ic oquin nemiti in tlacatecolotl, ihuan inic çeca itechtzinco motzatzilizq̄, tlaquauhtlamatizque; oquimonequilti inic nican omemin tlaca oquin mottititzino in yancuican yhuan o in màçehualtic ini tlaçò ixiptlatzin izçenquizca ichpochtzintli toçihuapillàtocatzin in nican inahuac altepetl Mexìco moyetztica inquimottititzino in Iuan Diego inonran Tepeyacac Guadalupe; niman yè inixiptlatzin moteneuhtzinoa Remedios quimottititzino in Dõ Iuan in oncan Totolrepec, inquimottilitzino inicpac Tepetzintli metitlã moyetzinòticatca, in axcan oncan icac iTeocaltzin; Quimohui-

quili inichan oncan achi quez qui xihuitl quimopiaia,auh çatepan quimochìchihuilili çe teocaltzintli inixpan inical inic ompa conmiquanili. Auh inye achi quexquich cahuitl inompa moyeztica; itech motlali huey cocoliztli in Dõ Iuan auh in omottac,inca yetlanahui inaoc huel maquiçaz. moquetzaz, quin tlatlauhti ini pilhuan maçe hualtzitzintin totoltepec tlaca inic quihuicazque Tepeyacac in ompa moyeztica izçenquizca ichpochtli Totlaçònantzin Guadalupe in àço quipanahuia ome leguas inic quihuècaitztica in oncan totoltepec. Yè ica quimatia inquenin quimopàtili in ilhuicac çihuapilli in Iuan Bernardino Quauhtlá chane iTlàtzin in Iuan Diego izçayenoyè itechcatca huei cocoliztli; ihuan inye ixquich tlamahuiçolli yequimochihuilia. Niman ic tlapechco contecaque quihuicaque in ompa Tepeyacac : auh in oncontecato inixpantzinco ilhuicac çihuapilli Totlaçònantzin de Guadalupe, niman ye ic quimochoquiz tlatlauhtilia ixpantzinco mocno teca,mocno mati,quimìtlanililia inic ma quimocnelili, ma quimopàtili initlallo, iniçoquio, àço huel occemilhuitzintli quimonemitiliz inidaltecpactzinco, inic huel quimotlayecoltiliz in yèhuatzin, ihuã ini tlaçòconetzin; auh quimopacca çelili inicnohuàcatzintli ini tlatlatlauhtiliz, çenca mopàpaquiltia, mohuehuetz quicia in oquimottili, quimotlatlaçòtilia,inic quimononochilia, ximoquetza cayeotipàtic, ximocuepa in ompa in mochan : auh nimitznahuatia inicpac tepetl in canin ìcac ihuetl inoncan tiquittac nixiptla xicquetza çe Teòcaltzintli in oncan yez ; ihuan occequi ic quimonànahuatili in tlein quichihuaz : auh niman iquac pàtic. Auh in oyuh con motlatlauhtili izçenca quitlaçòcamati, ini teicnelilizin, hualmocuep inichan ça icxipan, aocmo quinapalòque. Auh in o àçico nimã quineltili,quiquetz ini Teòçaltzin ini tlaçò ixiptlatzin in ilhuicac çihuapilli

motenehuhtzinca Remedios in oncan axcan moyetztica. Auh in oyuh yecauh ini Teocaltzin huel yèhuatzin in omocalaquetzineto, inòmatzinco omoquetzineto, inipan altartzin inyuh axcan moyetztica, yhuan inyuh ìcuilihuhtica inipan inixquich itlamahuiçoltzin.

Nican ipan altepetl Mexìco çemè caxtilteca pipiltin itoca Don Antonio Carauajal quihuicac occe telpocatzin ihuanyolqui ompa ya in Tollantzinco, auh inic onquizquè in oncan Tepeyacac, oconcan calàq ini teopanchantzinco izçenquizca ichpochtli Tetlaçònantzin Guadalupe, oc oncá moteochiuhtiquízque quimotlàpalhuìtiquizque inilhuicac Tlatòca Çihuapilli inic quinmopalehuiliz, quimomanahuiliz; ihuan qualli quinmàxitiliz in ompa ic hui. Auh in ohualquizque, in ye nènemi òtlica ic mononotztàque ini techpatzinco izcenquizca ichpochtli inyuh monexiti ini tlaçòixiptlayotzin, in huel huey tlamahuiçoltica: ihuan in ye ixquich nepapan tlamahuiçolli yequimochihuilia, inic quinmocnelilia in aquìque itechtzinco motzatzilia; auh inye òtlatocatihui ini Caballo inipan yetihuia Telpocatzin, çan ipan hualhuetz inic tlahuelcuic, cuix noçè itlaquimauhtì, huel ihuì in onehuac, motlaloa, atlauhtla, tepexic, texcalla, in ocnen ixquich itlàpal icquititzaya freno aoc huelquixîco, àço media legua inquitoca, in ocnen quitzacuilizquia inin tehuicalhuan, niman aochuel mochiuhque yuhqui, in ècatoco ic yauh, niman quipoloto, inmomatque àmo yecana oquitetextilito, canoço huel ohuicâ incanin o tlamelauhtiquiz, cahuel atlauhtla, texcalla; auh quimo nequilti in Totecuiyo, ihuan izçenquizca icnohuàcatzintli itlaçò mahuiz Nantzin quimo maquixtili inìquac quipãtilito, in ipan àçitoca moquetzticac in Caballo tolotìcac, iuhqui in oquicòcolo inima, niman aoc huel molinia, auh intelpocatzin çe icxiicpilcac eſtribotitech otlatzicò. Auh in oquiv

taque çenca huel oqui mahuiçòq̃ in yeltica,ihuã in nimã àquen in mochiuh, manoçe cana omococò, nimã icquinapaloque, quihualquixtìque inicxi: auh in omoquetz quitlàtlanìque quenin omaquiz in àtle ipan omochiuh. auh in yehuatl quimilhui ca ye oanquimottilìque inquenin aquac otihualquizq̃ Mexico oncan tihualquiztiquizq̃ ichantzinco inilhuicac çihuapilli totlaçò Nantzin Guadalupe oncan tic hualmahuiçòtehuaque ini tlaçò ixiptlatzin tic totlatlauhtilique, auh çatepan òtlica itohual nnotztiàque in ixquich tlamahuiçolli yequimechihuilia, inquenin huel huey tlamahuiçoltica monexiti ini tlaçò ixiptlatzin;auh ca huel çẽca çenmochi ipan ya in notlalnamiquiliz huel nicnoyolloti. Auh yè inìquac oyuh ninottac,in huel onino ohuìcanaquì in aoccã huel nimaquiçaz ca yeppa nimiquiz, nipòpolihuiz, in niman aocãle oncatca nopalehuiloca,çã nimã ìquac çenmochica in noyollo nicnotzatzilili izçenquizca ichpochtzintli ilhuicac çihuapilli Totlaçònantzin Guadalupe inic ma nech mocnoittili,manechmopalehuili;auh ca çan nimã ìquac onic nottili inquenin huel yèhuatzin iniuh monexititica inipan itlaçò ixiptlayotzin in toçihuapillatocatzin Guadalupe in onechmopalehuili, in onechmomaquixtili,oquimotzitzquilili ini freno in Caballo,inic nimã omoquetz, oquimotlaca machiti. iuhqui inixpantzinco omopachò, omotlanquacolo inyuhqui quenin oipã aomaxitico: huel çenca icquino yectenehuilìque in ilhuicac çihuapilli niman ic òtlatocaque.

CEppa çe Caxtiltecatl ixpantzinco motlanquaquetztìcaya inilhuicac çihuapilli totlaçò Nantzin Guadalupe quimotlatlauhtilìticatca. Auh mochiuh ceton in mecatl icpilcaya çe huey lampara in huel yetic inixpãtzinco pilcaya; auh niman iquapan huallamelauh, huel ipan ini tzontecon huetzico, auh in ixquichtin oncan ocatca

mmomatque àço niman omic àco equi qua xaman, auh ànoçe huel oquicocò; yè ica ca huel huècapan in hualehuac: Auh àmo çan iyo in àquen mochiuh, in àcan mococò yece in lampara niman àcan pachiuh, noçe teniton itlacauh ihuan in temuyotl àmo tlapan. auh in azeite oncan ocatca àmo onoquiuh ihuan àmo oçeuh inic tlatlaticàtca, huel çẽca quimahuiçòq̃ mochi tlacatl inix quicnotlamahuiçolli çã çemi qui mochihuili in ilhuicac çihuapilli.

INyèhuatl Licenciado Iuan Vazquez de Acuña Vicario catca in huel miac xihuitl oncan motlàpiali. Çeppa mochiuh ye qui mochihuiliz Miſſa in oncan Altar mayor auh o mochi çèçeuh in candela; auh in Sachriſtan oc ya inqui tlatito, yè inic çenca yè yecani in oncan, auh in Teopixqui mochialiticatca inic tlatlaz candelas, quittac ini tech itonameyotzin ilhuicac çihuapilli hualquiz omo yuh qui in tlemiahuatl, noçe iuhqui, in tlapetlanillotl quĩ tlàtlatico in candelas necoc campa: huel çenca quimahuiçòque inin tlamahuiçolli inix quichtin oncan itecpan chantzinco catcaya.

INìquac huel yancuican ilhuicac çihuapilli quimottititzino in Iuan Diego ihuan in huei tlamahuiçoltica mo nexiti initlaçò ixiptlatzin, huel çenca miec in tlamahuiçolli quimochihuili; yuh mittoa no ihuã ìquac motlapò in ameyaltzintli, ini tepotzca iteòcaltzin ilhuicac çihuapilli tonatiuh iquiçayampa, huel oncã in canin quimonamiquilito in Iuã Diego inìquac quitlayahualhui tepetzintli inic àmo quimottilizquia ilhuicac çihuapilli in oc acattopa quinec quinotzaz Teopixqui, inqui yolcuitizquia, in quiçencahuazquia ini Tlatzin Iuan Bernardina in huel tlanauhtoya, huel oncan inquimo yacatzacuilili, ihuan in oncan conmihuali xochitequito iniepac tepetzintli, no ihuan oncan conmottitili in tlalmantzintli in oncan moquetzaz teòcaltzintli ihuan in oncan ca içen quihualmi-

nuali inic quittaz Tlàtohuani Obiſpo in quimotitlanililí xochitl ini neltica, ihuan ini nezca, itlanequiliztzin, ic mochihuaz iteòcaltzin, in yeo moch hualmittotiquiz. Inin ti tli inoncan meya, maçihui in màcoquetza ic motoni, ic momòloca àmo ic pepeyahua, manoçè hueyquitoca caçan huel tepitzin, ihuan huel chipactic àhuiac, yece àmo huelic achi yuhqui in xoxococ, quimopàchihuia inixquich cocoliztli nepapan, in aquique izçen yollòcacopa conì, noçe ic màaltia, ic ipampa àmo çan tlapohualli tlamahuiçolli ye quimochihuilia izçenquizca ichpochtzintli ilhuicac çihuapilli Totlaçòmantzin Santa MARIA de Guadalupe.

CE Caxtillan çihuatl chane catca in nican ipan altepetl Mexico çan ixpeuh in yepoçauhtiuh in ìte yuhqui in ìrexihui, iuhqui in ye cuitlaxitiniz: otla yè yecòque in titici Caxtilteca, nepapan pàrli icqui pàrtaya; niman àtle qui namic, manoçe quimopàchihui, ilhuice ohueixtitia, ye màtlactli metztli ini techca ini cocoliz, yhuan yehuel yuhca ini yollo canman aoc huel pàtiz, ca icmiquiz intlacamo yèhuatzin quimopàtiliz in ilhuicac çihuapilli, çenquizca ichpochtli Santa MARIA de Guadalupe: auh tlanahuati inic quitlapechhuizque ompa quihuicazque in tepeyacac ini chantzinco ilhuicac çihuapilli: Auh yohuatzinco conehuiltìque; auh in ocon àxitito ini teopan chantzinco, ixpantzinco contecaro, nimà ye ic conmotlatlauhtilia moch ica iniyollo inic maquimocno yttili, ma quimopàtili; ixpantzinco choca, mocno pechteca: auh quìtlan matepitzin macò ini amealtzin inic coniz, auh in oyuh conic nimà ic yamanix, peuh in ye cochi, auh in yeoquipanahui nepantla tonatiuh, in yetzilìniz çe, in quihuicaque, oc hualquizque quiahuac tlatlamahuiçoto, ça içel quihual cauhtiquizque in oquic on cochi: On yamanix: auh ceme in maçehualtzitzintin

in oncan nètollèque tlàtlachpantinemi Teopàn, in yeoquittac itzintlã hual quiça huel temàmauhti cohuatl,çenmatl,ihuã çemiztetl inic hueyac ihuan hueltomahuac,nuel çonca omo mauhtì niman quitzàtzili in Caxtillan çihuatl cocoxcatzintli,niman ic ìçatehuac, meuntehuac, huel çonca miçahui momauhtì,tzatzàtzic inic tenotza,nimã oncan cõmictiq̃ in cohuatl;auh nimã ìquac pàtic, opachiuh inite, auh oc onahuilhuiti in oncan, inic çeçemilhuitl quimo tlatlauhtiliaya inilhuicac Çihuapilli in oquimocnelili in oquimopàtili; auh inìquac hualmocuep aocmo quihual napalòq̃ ça hualiacxipàhui ye huel pachihuitz aoctle màquicocoa.

CE Caxtiltecapilli chane in nican ipan altepetl Mexìco huel chicahuac inic quicecoaya inirzontecon,ihuan ini nacaz, yuhqui ye cuitlaxitiniz, niman àtle quimopàchihui,aoc huel quiyohuiaya : tlanahuati inic huicoz in ompa itlaçò chantzinco izçenquizca ichpochtzintli Totlaçònantzin Guadalupe. Auh in o àçito ixpantzinco, huel izcoyollòcacopa quimo tlatlauhtili inic maquimopalehuili, ma quimopàtili; auh omo nètolti, ca intla oquimopàtili ixpantzinco qui huenchihuaz ce tzontecomatl iztac teocuitlatl, auh çan niman ìquac ino àçito opàtic. Auh in yuh chiuenahuilhuiti inichantzinco ilhuicac Çihuapilli hual mocuep in ichan hualpactia, niman aoctle qui cocoa.

CE çihuatzintli itoca Cathalina itexihuia,auh inoquittac in nimã aoctle quimopàchihuia,inyehuellanauhtoc, auh in titiçi quittoa aocmo mehuaz cayeppa miquiz : tlatlatlauhti inic quihuicazque inompa iteopanchantzinco in ilhuicac Çihuapilli Totlaçònantzin Guadalupe : auh in o yuh càxitito huelmochica ini yollo quimotlatlauhtili inic maquimopàtili, niman ic qui hualquixtìtiàque ome tlacatl quihual tzìtzitzquitiàque,huel ixquich itlàpal quichiuh inic àçito inoncanca tameyaltzin;auh huelmochiça iniyollo inic conic in atl oncan meya, nimã ic oncan opà

tic, iuhquin èecatl nohuiampa itech hualquiz, ilhuice ẽcamacpa inic conẽc in atl. Auh inon calac iteopanchantzinco Çihuapilli yeopàtic aoctle quicocoa.

CE San Francisco Teopixcatzintli in àtle icactzin itocatzin Fray Pedro de Valderrama huel tlanahuia inqui ẽcoca, çe ixopil in huel otlanauh in niman huel aoc pàtiz intlacamo qui cotonilizque, yè ica itech omotlali in huey qualocatl niman ic ìçiuhca qui huicatihuetzque in ompa itlaçò chantzinco in ilhuicac Çihuapilli Guadalupe auh in oyuh ixpantzinco àçito niman icquitòton intzotzomàtli, ic quimiliuhticatca ixopil, quimottitili in ilhuicac Çihuapilli: ihuan huelmoch ica iniyollo quimoelatlauhtili inic maquimopàtili; auh ca çanniman ìquac opàtic, auh in yepactica ça icxipan omocuep in ompa Pachòcan.

OÇno çe Caxtiltecapìlli itoca Don Luys de Castilla çe icxi huel poçahuac, auh in ye huel otlanauh, ye cocoyoca inic palani inniman aoctle quimopàchihuia in icquipàtia in titici. Auh yehuel yuhca ini yollo ca ic miquiz, yuh mittoa quimolhuili intlacpac Teopixqui omo tereuh, inquen in yèhuatl quimopàtili in ilhuicac Çihuapilli Totlaçònantzin Guadalupe niman ic tlanahuati quichihuazque in teocuitlapitzq̃ çe iztac teocuitla icxitl inixquich huey in icxi; niman icquihualmotitlanililiz; inic oncan iteopanchantzinco ixpantzinco quipilozque huel icen yollòcacopa imactzinco hualmocauh inic quimopàtiliz. Auh intlã. tli quicahuaco inìquac ompahualquiz, yemomiquiliz nequi, yehuellanauhtoc, auh inìquac mocuep inipan àçito, yepactica, yeoquimopàtili in ilhuicac Çihuapilli.

CE Sachristan itoca Iuan Pabon in oncan motlacuitlahuiaya ini teopan chantzinco ilhuicac Çihuapilli totlaçònantzin Guadalupe quipiaya çe piltzintli auh itech motlali in quech poçahualiztli, yehuel otlanauh, yemomiquiliznequi, aoc huel cana ini iyo; Quihuicac ixpantzinco,

auh ic conmamatelò in azeite ilamparatzin ic tlatla; auh çan nimã iquac pàtic quimocnelili in ilhuicac çihuapilli.

YN oc itzinècan, in oc ipeuhyan iniquac monexti ini tlaçò ixiptlatzin izçenquizca iſpochtzintli Totlaçònantzin Guadalupe in nican tlaca tlàtoque Pipiltin huel itechtzinco motzatziliaya inic quinmopalehuiliaya, inic quinmo manahuiliaya inin netolinilizpan, ihuan inin miquiztempan, içen mactzinco mocahuaya çemè yèhuan in, intlàtohuani catca Dõ Franciſco Quetzlalmamalitzin Teotihuàcan iniquac xixin in altepetl in huel cactimoman, innimanaocac mocauhtiquiz inic àmo quinmocahualiz tlamachiltiaya in San Franciſco Teopixque, inquinequia Tlàtohuani Viſorrey Don Luys de Velaſco yèhuantzitzin in San Auguſtin Teopixque quin mocuitlahuìtzinczque, huel ic cenca netolinilizti quittaque in altepehuàque. Auh in in tlàtocauh Don Franciſco, ihuan ini piloan ça motlàtlatitinemia, yè ica huel nohuian temoloya; auh oncan hualla izça tlaçaccan in Azcaporzalco, auh ichtaca quihualmotlatlauhtiliaya in ilhuicac çihuapilli Guadalupe maquimoyollotili ini tlaçòconetzin in Viſorrey, ihuan in tlatòque Audiencia Real inic tlapòpolhuililozq̃ altepehuàque inic huel nocuepazque in inchan, ihuan occeppa macozque in San Franciſco Teopixque, auh huel yuhmochiuh, ca otlapòpolhuililoque in altepehuàque, ihuan in intlatòcauh inin pillohuan, ihuan occeppa macoque in San Franciſco Teopixque, inic quinmocuitlahuizque, ihuan mochiintin hualmocuepque inin chan aocmo mà ic tolinilòque; mochiuh ye ipan xihuitl mil y quinientos y cincuenta y ocho, no ihuan inye iniquiztempan in Dõ Franciſco huel içenmactzinco mocauh inilhuicac çihuapilli Totlaçònantzin Guadalupe inic ipan motlàtoltiz ini yolia, ini anima, auh mohuenchiuhta inixpantzinco, iniuh neztica inipã iteſtamento in huel tlayacatitica itlàtol, itlatecpan, mochiuh ic

omilhuitl mani, Março inipan xihuitl mil y quinientos y ſeſenta y tres.

IN ye yuh moyerztica ini tlaçò chantzinco, izçenquizca Ichpochtzintli ilhuicac çihuapilli Guadalupe àmo çan quexquich, àmo çan tlapohualli intlamahuiçolli quimochihuili, inic quinmocneliltiaya in nican tlaca ihuan in Caxtilteca, çaçe inixquichtin nupapen tlaca itechtzinco motzàtziliaya, in quihualmo teporztoquiliaya. Auh in yèhuatl in Iuan Diego canel yehuel oquimo çen macatzino in ilhuicac çihuapilli, ini çihuatecuiyotzin, auh huel quitequipachoaya, inic huèca quirzticatca ini chan, ini altepeuh, inic huel ceçemilhuitl quimotlayecoltiliz, quimotlàtlachpanililiz, yè ica quimotlatiauhtili in Tlàtohuani Obiſpo macanà caltechtzinco ininahuac iteòcaltzin, inic huel oncan yez, quimotlayecoltiliz, auh quimo huel caquilili in itlatlaniliz, auh niman quinmomaquilì caltzintli, ini nahuac iteòcaltzin ilhuicac çihuapilli: canel huelçenca quimotlaçòtiliaya in Tlàtohuani Obiſpo. Niman ic hual màquani quitlalcahui ini altepeuh quihualcahuilitehuac ini Tlatzinluan Bernardino ini cal, ini tlal, oncan çeçemilhuitl tlateomaria, quimotlàtlachpanililiaya in ilhuicac çihuapilli, ixpantzinco mo pechtecaya, quimo tlaocol nonochiliaya, ihuan àmo huècauhtica in moyolcuitiaya, tlaçeliaya, mo çahuaya, tlamàçehuaya, mohuitequia, tepozmatlatlequàqua ic mocuitlalpiaya, xomolli, caltechtli quitocaya inio huel iyoca izçà içel quimomacaz in tlatlatlauhtiliztli inic quimo nonochilitiez in ilhuicac çihuapilli. Ieno oquichtli catca, oc yuh òxihuitl quimottititzinoz izçenquizca Ichpochtzintli in omomiquilì ini çihuahuàtzin catca itoca Maria Lucia; auh inehuan chipahuaca nenque, mopixque mochpoch miquilì ini çihuauh, no yèhuatl teſpochmen, aic quixinà çihuatl yè ica çeppa quicacque ini temachtiltzin Fray Toribio Motolinia çemè in màtlactin onmomen San

Fran-

Francisco Teopixque huel yancuican màxitico; inquenin huel çenca quimohuellamachtilia in Teotl Dios, ihuan ini tlaçò mahuizNantzin ir chipahuaca nemiliztli, in nepaliztli. Auh inquexquich quimìtlanililiaya, inic quimotlatlauhtiliaya in ilhuicacçihuapilli, moch quimonelnililiaya; no yuhq̃ in aquìque itechmocahuaya, ca in pãpa quimo màçehuiaya intlein intlanequiliz, inchoquiz, intlaocol. Auh ini Tlatzin in Iuan Bernardino inquittac in huel çẽca quimo tlayecoltilia in toTecuiyo, yhuan ini tlaçònantzin, quihualtocazquia, inic nehuã yezquia: auh àmo quinec quilhui inic monequia izçan ompayez inichan inic quipixtiyez inin cal, inintlal quin cahuilitiàque in tàhuan, in colhuan; yẽ ẽca ca yuh quimonahuatili in ilhuicac çihuapilli inic çan ẽçel yez. Auh inipan xihuitl mil y quinientos y quarenta y quatro años momanaco in huey cocoliztli, auh itech motlali in Iuan Bernardino; auh inye huellanauhtoc quimo cochitili in ilhuicac, çihuapilli quimolhuili inic ye inman inye oncan ic miquiz, mamoyollali, macamo quen mochihua ini yollo ca quimo manahuiliz ini miquiztempan, quimo huiquiliz in ompa itlàtoca chantzinco ilhuicac; canel çemìcac itechtzinco omopouh, omotzatzili, huel ipan caxtol ilhuitl Mayo inipan xihuitl omo teneuh in momiquili, auh oncan hualhuicoc in Tepeiacac inic oncan tococ inìtic iteòcaltzin inilhuicac çihuapilli, auh ca yuh itencopatzinco mochiuh in Obispo, auh ca quipiaya nauhpohualli ihuan chiquacen xihuitl inìquac momiquili.

Auh izçatepan in Iuan Diego ye yuh caxtolli ozçe xihuitl in oncan quimotequipanilhuia, in ilhuicac çihuapilli in momiquilico, huel ipan in xihuitl mill y quinientos y quarenta y ocho; huel iquac in momiquili Tlàtohuani Obispo. Auh in ye inman inye oncan çenca quimoyollalili in ilhuicac çihuapilli, hualquimottili, quimolhuili inic ye inman inqui màçehuiliuh in quimotlamachtiliuh in

ompa

ompa in ilhuicac, inixquich in oquimotetlehuililí, auh no oncan motocac iteopanchantzinco, auh ye yuh èpohualli on màtlactli ihuã nahui xiuhtia in momiquili, inquimohuiquili izçenquiza ichpochtzintli, ihuan ini tlaçò conetzin ini yolia ini anima in ompa quimo çentlamachtia inilhuicac pàpaquiliztli: ma yuhquimonequiltitzino inic notehuã tictotlayecoltililzque, tictlalcahuizque, inixquich tlaltipacayotl in tetlapololti inic no huel tictomàcehuizque in ilhuicac çemicac necuiltonolli. Maiuhmochihua.

NICAN tlantica inittoloca, ini pohualoca in huei tlamahuiçolli, inic omonexiti inixiptlatzin inilhuicac Tlatòca çihuapilli, Totlaçòmahuiz nàntzin Guadalupe: ihuan inquezqui tlamantli in omìcuilo, itlamahuiçoltzin, in oquihua'mochihuilìtia, ic quimonextili ini tepalehuiliztzin intechcacopa ini techpatzinco omotzàtzilique, oquimotemachìtzinòque; auh ca çenca miec in omocauh, inoquipolò in cahuitl, in aoc mà aca quinamiqui inic àmo oquimo cuitlahuiq̃ in hᵘehuetq̃ inma quimìtcuilhuiani niman inìquac mochiuh. Auh ca yeppa yuhque intlaltipac tlaca, izçan huel ìquac, qui mahuiztilia, quitlaçòcamati ini teicneliltzin ilhuicac Tlatòca çihuapilli, intla oquimo màçehuìque, auh in moztla, in huiptla caye intlalcahualiztpan contlaztihui inic aocmo in pan hual àçi, izçatepan hualhui, qui hualmomàçehuia initlanextzin, initonatiuhtzin Totecuiyo. Auh ca huel ye yèhuatl in, inipampa achi opoliuhca, omolcauhca initeicneliltzin ilhuicac çihuapilli, inic çenca huei tlamahuiçoltica omonexiti in nican ichantzinco Tepeyacac; inic àmo çenca iniuh monequia quihualmomachiltia, quihualmocuititzinoa ini màçehualtzintzinhuã in huel inpampa oncan omocaltitzino inic oncan quinmocaquililiz inin netoliniliz, inin

inin patzmiquiliz, inin choquiz, inin tlaitlaniliz, auh quin monaquiliz, quinmocnelliliz ini tepalehuiliztzin, inin ye omicto yehuatzin quimolhuili, quimomaquili ini tlatoltzin ini maçehualtzin Iuan Diego inquimottitiztzino. Auh inic ämo çen mochi tlamiz, quipöpoloz inçahuitl ini tlamahuiçoltzin ilhuicac tlatöca çihuapilli, ca oquinotlaçöcequilti itepalehuiliztlcatzinco motlilanaz, motepoztpachoz in onez, in omopantlaz, maçihui ohuitiaa in omoneltili, inic çen nohuian tepan äçiuh motemachiltitiuh: Auh in maçihui yehuelnelli yuhqui ca çan çentetzintli in ilhuicac Tlaçöçihuapilli içeltlaçönantzin in Dios itlaçöpiletzin, izçan içeltzin çennohuian çemanahuac tictomahuiztililia intitlaneltocacatzitzinhuan itlaçöconetzin; mahuel yuliye inimix, inin yollo tlaltipac tlaca, cämo çan quezquican inic çen nohuian altepepä, huel yehuatzin in oquimopepeni, oquimixquechili, ini ye yantzin, ihuan inixiptlatzin inic oncan quin mopalehuiliz in icnotlaca inixpätzinco huallazque, quihualmotemachtzinötiazque çen mochica ininyollo, quimitlanililizque ini teca nechihualizrzin. Inin ye izquican quimochihuilia in nican totlalpan Nueua España: ca ini tlaçö ixiptlatzin inquin hualmohuicalti Caxtilteca yancuican calaquico, teyaochihuilico, ye machizti inquenmochiuh inic çeme yehuantin in yaotequipanèque quimotlatilitiquiz in oncan totolrepec inìquac Mexica yaotica quin quixtique, quin tötocaque Mexico in Españolestin: auh ca oncan huecauhtica mèmetla mopolihuititicatca ixquichca çemaçehualtzintli, quimottiti, quimonänahuatili, oncan quimocaltiliz iniuh yeomito. Auh inixquich itepalehuiliztzin inquimochihuilia, in ye quimo teicnelilia in oncan ic moyetztica, ca çenca huel iniec in oquimäceuhque innepapan tlaca, ilhuice yehuantin in Caxtilteca inoquihualmohuiquilique, ihuan quimotlatequipanilhuililia ini chantzinco. Auh in oinpa toton-

qui tlalpan,ihualquiçayanpa in tenatiuh, oncan in hual àci huei Acalli, itentla inpoyec atl, in teoatl itocayòcan Coçamalloapan, occentetzintli mehuiltìtica itlaçò ixiptlatzin ilhuicac tlàtoca çihuapilli, izçenca huey tlamahuiçolli quimochihuili inic oncan mehuiltìtica, ihuan inic quinmopalehuilia inixquichtin quimonochilia, quimotzatzìlilia inin netolinilizpan. Çanno yuhcatzintli inmehuiltìtica ini tocayòcan Temazcaltzinco, ihuan oc quezquican altepepã. Ilhuice yèhuatzin ini techpatzinco tontlatòtihui in nican Tepeyacac quimixquechili ini yeyantzin, ihuan quimotemaquili inixiptlatzin huei tlamahuiçoltica, in àmo aca tlaltìcpac tlacatl tlàcuilòcatzintli, oquimochihuili, oquimotlapalaquili, ca huel yèhuatzin in omocopintzino inic oquimotlaçonequilti oncan mehuiltìtiez. Auh in maçihui çen mochintin yequin tmopalehuilia in nepapan tlaca in in netolinalizpan qui hualmo tlàpalhuia inichantzinco. Ma huel yuhye inimix, inin yollo innican tlaca maçehualezitzintin, ca huel yèhuantin inin pampa oquimotlaçone quilti inin çihuapillatòcatzin oncan mocaltitzinoz. Auh ca yenelli yuhqui, càmo çannen, çan tlapic in huel niman ipeuhyan tlaneltoquiliztli, omentin maçehualtzintzintin quinmottititzino in ayà ixtomi, in ayà ixquich ic impan tlaneci, ic impan tlatlalchipahua in tlaneltoquiliztli, inic cenca oquimonextili ca huel yèhuantin inquin motemolico, ca oquihualmo tlaçònequiltitzinòtia, inma quimo çihuapillatòcatìtzinocan, inma quimo mahuiztililitzinocã, in maquimotlatequipanilhuililican inic içehuallotitlantzinco quinmaniliz quinmomaquilitiez ini matzin, ini tepalehuiliztzin. Canel àmo mopolihuitiaya inìquac on in mahuiztique tlaca, ihuan in Tlaçòteopixque in yehuècauhtica itetequipanòcatzitzinihuan ilhuicac tlatòca çihuapilli; auh àmo çeme yèhuãtin quimotlaçòicnelili inic quimottititzinoz, ca çan iuceltin inmaçehualtzitzintin in tlayohuavan.

yan, mixtecomac aſteya in ocnòma quintlaçòtlaya quintequipanoaya inizclaca teoctontin izçan tlamachihualtin ixiptlahuan inoyauh in tlacatecolotl, maçihui ye in nacazpan ohual àcica in tlaneltoquiliztli ixquichca in quicacque, inic omoteittitizino ini tlaçòmahuiznantzin totecuiyo Xp̃o, ihuan inic oquittaque oquimahuiçòque inixiptlatzin, cenquizcamahuizticatzintli inic motlacanexitìtica. Caçenca ic oixtonquè, otlachixque, yuhquin impan otlathuitiquiz. Auh (inioh quicuilòtehuaque in huehuetque) niman çequintin in Pipiltin, çan noyuhque inin tlahuicalhuan maçehualtzitzintin izçen yollocacopa quintlazque quin tepeuhque, quiyahuac quin quixtìque inixiptlahuan tlacatecolotl; peuhque ye ic quimomahuiztililia, quimoneltoquitìtzinoa in toTecuiyo IESV Chriſto, yhuan ini tlaçònantzin. Inic onnelti càmo çan iyo ic ohualmohuicac, omoteittitizinoco inilhuicac tlatòca çihuapilli to Tlaçònantzin Guadalupe inic quinmopalehuiz macehualtzitzintin ytechcacopa inin tlaltiepac netolinaliz ca oçenca oquihualmelehuilitia quinmomaquiliz ini tlanextzin, ini tepalehuiliztzin inic quimixiimachilizque in huelnelli iceltzin Teotl Dios, ihuan inic ipaltzinco quittazque, quixiimatizque in ilhuicac nemiliztli. Auh inic yuhquimochihuili in, ca ipan àci, huel yèhuatzin quimocalaquiliz quimotlachicahuililico in tlaneltoquiliztli yeoquimopahualtilica quimotemaquilia initlaçòpilhuantzitzin San Franciſco inic otòtococ intlateotoquiliztli, tlalpanhuicoc, oxitin ini tlàtocayo immoteomachtlanini Tlacatecolotl in tlayohuayan, in mixtecomac oquin nemiti ini tlachihualtzitzinhuan, ini maçehualtzitzinhuan toTecuiyo izçenca oquimixtepetlatilica inic yèhuatl quimacazque in teomaihuiçotl, in teòcalli, in teomomoztli, in xochihin copal inin tolol, inintlauqua, inin nepechtequiliz, izçen ... içelezin inemaltzin in ilhuicac mehuiltìtica, in otechmo-

chihuili. Auh ca yeppa itequitzin in ilhuicac tlatòca çi-
huapilli inquimoxitiniliz, inquimopòpolhuiz in tlateoto-
quiliztli iniuh quimolhuilia, iniuh itechcacopatzinco
quimocuitiçaznoa intonantzin Sãta Igleſia, inizquipa qui-
motlaelahtilia, quimoyectenehuilia, quimolhuilitzinoa.,
Gaude Maria Virgo cunctas hæreſes ſola interemiſti in vniuerſo mundo.
inquittoznequi, maximopaquiltitie çemicac ichpochtzin-
tè Santa Mariatzinè izçen nohuian tlalticpac moçeltzin
otic mopòpolhui, otic màtletilili inixquich intlateoto-
quiliztli, ihuan in chico tlaneltoquiliztli. Auh in maçihui
yeneili yuh qui,ca huel onaltico in nican tòtlalpan Nueua
Eſpaña inic çenca monequi in maiçacan in ma ixtomican
iniztlaca in maçèhualtzitzintin inquitaz que inquipohuaz
innican, omicoilo inin pampa oquimochihuili in ilhuicac
tlaçò çihuapilli, inic quinemiliz que catlèhuatl monequi
inquichihuaz que inic quimocuepililiz que, quimoxtlahui-
liliz inj tetlaçòtlaliztzin, inic notehuan qui màcehuaz
ini tepalehuiliztzin inìquac quimonochiliz que noce intla
ichantzinco quihual motlàpalhuiz que, quihual mottiliz
ini tlaçò mahuiz ixiotlayotzin, caquimonelililiz ini tlà-
toltzin inic oncã quimotlaçònequilti motalitzinoz inic
quinmopalehuiliz in maçehualtzitzintin. Matlacahua ini
yec yollotzin in toTlaçòmahuiznantzin ma yèhuatzin
quimocuetlanili in toyollo, inic toçen yolloica tictoma-
huizililiz que innican tlalticpac ixquichca inic itepalehui-
liztlicatzinco tixtelolotica tic tottiliz que in ompa in ine-
cuiltonoliz yeyantzinco. Maiuhmochihua. —

LAVS DEO.

TLATLATLAVHTILIZTLI, IC MOTLATLAVHtìzinoz in ilhuicac tlatica Çihuapilli toTlaçonantzin Guadalupe.

ILHVICAC Tlatèca Çihuapillè, çemicac tlazochihual tehpechtzintlè Tlatecatzintlè, maximopaquiltitie intitlaçòichpotzin in Dios teTatzin. Maximo paquiltitie intitlaçò Nantzin in Dios itlaçò Piltzin. Maximo paquiltitie intitlaçò Namictzin in Dios Espiritu Santo Tèhuantzin intimitz ontoyectenehuilia inilhuicac otitualmotemohua, auh çenca huei tlamahuiçoltica otiquinmottitizinoco inicno macehualtiztzintin. Tèhuantzin timitzotorzàtzililia, intitotlaçòmahuizNantzin Guadalupe, in çenca huey teicnoittaliztica otitechmomaquiltitia in mixiptlayotzin in ixpantzinco titotzàtzilizque inticnotlaca intlaiyohuilizpan tinemi ini tlaltipactzinco motlaçòconetzin: Matohuicpa xic hualmocuepili in mixtelolotzin, macamo ticmittitzotorlàeltilican inixquich in totlàtlacol, Çaye xicmo neltiliti inmotlàtolizin inic titechmopalehuiliz in ç topan timehuititzinoz; matic macehuacan in motlanextzin inic tiquittazque inilhuicac nemilizth. Auh inixquich inic otitotlapolchihuililique otictotlatlacahuililiq in toTecuiyo: mamopampatzinco tipòpolhuililocan, ma tèhuantzin xicmoçehuili ini yollotzin in motlaçòconetzin, ma ixquich ma on çeçehui ini tlahuelizin, ini quallantzin, matechmocnoittili in titlachihualtzitzinhuan in mocchuellotitlantzinco tonactticate intimitzontotzàtzililia in axcà; auh in yeoncan in tomiquiliztenpan, ma xicmòquanil, ma xicmotòtoquili intoyaouh, in totetlapololticauh, inic paca, yocoxca nocenmactzinco mantiaz intoyolia intanima, inic ixpantzinco neçitiuh ini techiuhcatzin Dios. Maiuhmochihua: IESVS.

(✠)